

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 275-1909)

Originalt emne

Grundarealer ved Aarhus Aa (A/S)

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 29. september 1909](#)
- 2) [Byrådsmødet den 7. oktober 1909](#)
- 3) [Byrådsmødet den 14. oktober 1909](#)
- 4) [Byrådsmødet den 4. november 1909](#)
- 5) [Byrådsmødet den 9. november 1909](#)
- 6) [Byrådsmødet den 18. november 1909](#)
- 7) [Byrådsmødet den 3. februar 1910](#)
- 8) [Byrådsmødet den 10. februar 1910](#)
- 9) [Byrådsmødet den 17. februar 1910](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. september 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Fra A/S "Grundarealer ved Aarhus Aa" forelæa følgende Tilbud om Overdragelse af Selskabets Arealer til Kommunen:

"I Tilslutning til de imellem d'Hrr. Overretssagfører Johan Pedersen og Sagfører S. Winge henholdsvis for Aarhus Kommune og for A/S "Grundarealer ved Aarhus Aa" førte Forhandlinger, tilbyder nævnte Aktieselskabs underskrevne Bestyrelse herved paa Selskabets Vegne at overdrage Aarhus Kommune samtlige sine saavel i Aaby Kommune

som paa Aarhus Grund beliggende, til Fabrikskvarter erhvervede Arealer uden Avance saaledes, at Aarhus Kommune indtræder i Selskabets Forpligtelser og Rettigheder paa følgende nærmere Vilkaar;

1. Kvarteret skal væsentlig anvendes til Fabrikskvarter, og for dette skal gælde de i sin Tid med et Byraadsudvalg nærmere aftalte Bygge- og andre Vedtægter med de Ændringer, som man ved en fornyet Forhandling kan enes om.

2. Kommunen tilsvaerer Selskabet den Pris, hvori det Hele staar Selskabet, saaledes at Selskabet bliver dækket for alle sine Udgifter, saavel til Indkøb som hvad der senere i det Hele er anvendt, saasom til Anlæg af Veje, Bro etc., saaledes at Selskabet i det Hele bliver skadesløsholdt for Tab, hvorhos til Aktionærerne beregnes 4 % Renter og Rentes Renter af de paa Aktierne indbetalte Beløb fra Modtagelsesdagen. Selvfølgelig fradrages indvunden Leje, Renter og andre Indtægter.

Betalingen sker saaledes:

a. Kommunen overtager de Prioriteter, der indestaar i Arealerne fra Indkøbet af, og som andrager Kr. 119100,00. Rentefod 4 ½ pCt.

b. For Resten af Summen udsteder Kommunen til Selskabet en Hovedobligation med Partialobligationer af den Størrelse, Selskabet ønsker, 4 % p. a. Rentebærende fra Overtagelsen af. Indfrielsen sker efterhaanden som Kommunen maatte sælge Arealerne og faa Nettoindtægter heraf, dog at der de første 10 Aar mindst skal afdrages 33 1/3 % og i de næste 10 Aar ligeledes mindst 33 1/3 % og Resten senest 30 Aar efter Overtagelsen. Samtidig med Afbetalingerne tilbageleverer Selskabet Partialobligationer for et tilsvarende Beløb og afskriver dette paa Hovedobligationen.

Det Beløb, hvorpaa Hovedobligationen skal lyde, vil i Øjeblikket udgøre Kr. 470 à 480000,00, men maa selvfølgelig forhøjes med Udgifter og Renter, som paaløber, indtil Overtagelsen sker. Beløbet vil iøvrigt nærmere blive dokumenteret ved Hjælp af Selskabets Bøger etc.

3. Kommunen maa selvfølgelig - for at Selskabet kan være uden Tab - bære Omkostningerne ved Ordningen og Overdragelsen.

4. Arealerne overdrages Kommunen med de samme Rettigheder og Byrder, som Selskabet selv har erhvervet dem paa (se Skøderne). Ligeledes maa Kommunen selvfølgelig respektere de Overenskomster og Forhold, hvori Selskabet i det Hele er

indtraadt. Til Oplysning herom vedlægges følgende Dokumenter:

- a. Afskrift af Købekontrakt med Hr. E. Weis m. fl. af 10/5, 31/5 og Juli 1905. Det bemærkes, at Kontrakten er opfyldt fra Selskabets Side med Undtagelse af, at det i § 2 nævnte trekantede Jordstykke endnu ikke er anlagt og makadamiseret, at ligeledes det nordlige Fortov og den i § 5 ommeldte Rørledning endnu ikke er anlagte, samt at ved Opfyldningen en Grøft paa Weis' Jord er bleven fyldt med Jord og kan forlanges opgravet. Imod Anerkendelse af disse Mangler er Hr. Weis m. fl. villig til at udstede Skøde.
 - b. Kontrakt med Firmaet S. Frichs Efterfølgere, tinglæst i Aarhus Byting den 19/3 1908.
 - c. Kontrakt med Gartner Diedrichsen med paategnet Skøde paa 6 p og 17 r, tinglæst i Hasle m. fl. Herreder den 25/9 1901, og bilagt med en ubesvaret Skrivelse af 19. December 1905 fra Hr. Diedrichsen med Paategning af 22. s. M., 2 Kort, en Erklæring af 16. September 1899 fra Aaby Sogneraad angaaende Matr. Nr. 46 og en Skrivelse fra Landbrugsministeriet angaaende samme.
 - d. Afskrift af Overenskomst med A/S "Østjydske Bryggerier" af 22. November 1906.
 - e. 15 Stk. Skøder, deraf et i Genpart, hvoraf særlig gøres opmærksom paa §§ 3 og 4 i Købekontrakten med Jens Jensen angaaende Matr. Nr. 8 a m. fl. i Aaby og paa § 4 i Købekontrakten med P. Ladefoged Pedersen.
 - f. Udskrift af en Landvæsenskommissionsforretning af 8. Januar d. A., der afslutter med et Forlig af 18. Marts d. A. angaaende en Kloakledning.
 - g. 4 Stk. Forpagtningskontrakter og
 - h. Afskrift af Købekontrakt med Domorganist Allin.
- Vi gør derhos opmærksom paa Selskabets Forhold til A/S Hammelbanen vedrørende Sporforbindelse m. v., samt at Selskabet fører Forhandlinger med Amtsvejvæsenet angaaende Opfyldning af Landevejsgrøften ved Matr. Nr. 17 c.
5. Overtagelsen kan ske efter Kommunens Ønske, dog senest 1. Januar 1910.
6. Selskabet har Salgstilbud fra samtlige de Grundejere, der har Arealer stødende til Aarhus Aa mellem denne og Selskabets Arealer undtagen Matr. Nr. 20 f, hvilke Salgstilbud - ialt 8 Stk. - Selskabet i Tilfælde af Overenskomst overdrager til Kommunen og som hermed følger til Udlaan.

Dette Tilbud forpligter vi herved A/S "Grundarealer ved Aarhus Aa" til at vedstaa indtil den 15. Oktober 1909, idet vi tilføjer, at vi i Tilfælde af, at Kommunen akcepterer Tilbudet, forpligter os til at skaffe det sanktioneret af en Generalforsamling, saafremt Kommunen eventuelt maatte ønske saadant.

Det er naturligvis en Forudsætning, at alt retsligt Mellemværende mellem Kommunen og Aktieselskabet samt Kommunen og Møller Weis og Medejere vedrørende Skel og Bro dermed bortfalder, hvis Tilbudet akcepteres, saaledes at den tilstedeværende Grøft anerkendes som Grænse imellem Kommunen og Weis".

Aarhus, den 28. September 1909.

Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa".

L. Hammerich. S. Winge.

I Fabrikant Wieds Fraværelse som Suppleant: Fr. Bayer.

Der nedsattes et Udvalg bestaaende af Formanden, Jakob Jensen, Mikael Johansen, Laursen og Simonsen.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. oktober 1909 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Byraadet bemyndigede Udvalget vedrørende Aabysagen til saa vidt fornødent at antage de foreliggende Tilbud vedrørende Salg af Jorder, der støder op til Aabykonsortiets Jorder.

Uddrag fra byrådsmødet den 14. oktober 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Fra vedkommende Udvalg forelaa følgende Indstilling angaaende Kommunens Erhvervelse af de A/S "Grundarealer ved Aarhus Aa" tilhørende Jorder. (Se B. 1909 Side 107) :

Efter at det Tilbud, som var fremkommet fra Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa

angaaende Afhændelse til Aarhus Kommune af de Selskabet tilhørende Arealer, i Mødet den 29. f. M. havde været forelagt Byraadet, nedsattes undertegnede Udvalg til Sagens nærmere Undersøgelse og Behandling. Udvalget tillader sig herefter at anføre følgende; ad Tilbudets Post 1: Udvalget mener ikke, at Kommunen bør paatage sig nogen egentlig Forpligtelse til at anvende Arealerne til Fabrikskvarter. Og med Hensyn til den foreslaaede Bestemmelse om, at de i sin Tid med et Byraadsudvalg nærmere aftalte Bygge og andre Vedtægter skulle gælde for Arealerne - bemærkes, at der, siden disse Aftaler fandt Sted, er stadfæstet et Bygningsreglement og en Sundhedsvedtægt for Aaby Sogn, (som vedlægges), hvilke Vedtægter ialfald indtil videre maa være gældende for Arealerne. Bestemmelserne i disse Vedtægter ere paa forskellige Punkter afvigende fra og strengere end forommeldte, mellem Aktieselskabet og det paagældende Byraadsudvalg aftalte Bestemmelser. Ogsaa af Hensyn hertil kan Byraadet formentlig ikke gaa ind paa den herommeldte Bestemmelse i den i Tilbudet foreslaaede Form. Udvalget foreslaar, at Bestemmelsen affattes i det væsentlige saaledes:

Arealerne skulle, for saa vidt deres Beskaffenhed tillader det, og for saa vidt der i øvrigt viser sig Mulighed derfor, anvendes til Fabrikskvarter, og Byraadet er forpligtet til at søge de fornødne dertil sigtende Bestemmelser indførte i de gældende Sundheds- og Bygningsvedtægter. Saadanne Bestemmelser bør saa vidt muligt ikke være strengere end de Bestemmelser, der findes anførte i det Udkast til en Overenskomst mellem Aktieselskabet og Kommunen, som forelagdes Byraadet den 15. December 1904. (Byraadets Forhandlinger 1904 Side 205-211). ad Tilbudets Post 2: De Udgifter, somaf

Aktieselskabet ere anvendte paa Arealerne, siden Selskabet købte dem, findes summarisk angivne ihoslagte Skrivelseaf 8. d. M.

Byraadet bør forbeholde sig, for saa vidt Tilbudet i øvrigt akcepteres, da at sikre sig, at de i denne Skrivelse opførte Beløb ere stemmende med Selskabets Bøger; og for saa vidt Uoverensstemmelser maatte findes, eller der maatte være medtaget Beløb, som ikke med Rette kunne medregnes i den Sum som Arealerne staar Selskabet i, bør Overtagelsessummen formindskes i Forhold hertil, ad Tilbudets Post 4: Der findes ikke vedde

herunderanførte Dokumenterpaalagt Arealerne Byrder af væsentlig Betydning, ad Tilbudets Post 5 :Overtagelsen af Aktieselskabets Arealer bør formentlig ske den , medens Købene af de øvrige Arealer, jfr. ad Post 6, ordnes, efterhaanden som Tilbudenes Frister udløbe, ad

Tilbudets Post 6: Alle Tilbudene bør formentlig akcepteres, saaledes at Kommunen eventuelt bliver Ejer af samtlige Parceller langs Aaen, særlig ogsaa af Hensyn til Kloakforholdene. Tilbudet fra Enkefru Justesen, der udløb den 12. d. M., er forlænget i 8 Dage. En Afrunding af Kommunens Ejendom bør formentlig ske ved Magelæg med Jens Simonsen Jensens Ejendom; men derom vil der ikke i Øjeblikket kunne tages Beslutning.

Udvalgets Flertal (Formanden, Jakob Jensen og Simonsen) indstiller til Byraadet, at Selskabets Tilbud i det Hele akcepteres, under Hensyn til, at Byen bør sikre sig Mulighed for Udvidelse mod Vest, særlig for det Tilfælde at Hovedbanegaarden eller i hvert Fald Godsbanegaarden flyttes til Mølleengen, at Byen savner Arealer, der kunne anvendes til Fabrikskvarter, at Kloakforholdene i den Byen nærmest liggende Del af Aaby Sogn let kunde blive meget uheldige for Byen og medføre, at Aaen forurenes, og

at Prisen, for hvilken Arealerne tilbydes Kommunen, ikke synes at være for høj, hvorved særlig bemærkes, at omtrent Halvdelen af Betalingen er Dækning af Udgifter, som Selskabet har afholdt til Arealernes Forbedring, og hvoraf i hvert Fald en stor Del vilde være blevne afholdte af enhver Ejer, naar Arealerne skulde gøres anvendelige som Fabrikskvarter.

Udvalgets Medlemmer: Johansen og Laursen have forbeholdt sig deres Stilling til Sagen.

Formanden refererede Aaby sagens Historie. Betydningen af Aabykonsortiets Jorder bestod nærmest i, at de kunde give Byen Udviklingsmulighed mod Vest samt i, at de kunde afgive Plads til Fabrikker. Udviklingen førte nemlig med sig, at Fabrikkerne oftest anlagdes udenfor Byen. Det var sikkert ogsaa disse Hensyn, der i sin Tid ledede Selskabet til at købe Jorderne. Den Overenskomst med Kommunen, som Konsortiet efter Købet søgte at opnaa, blev forkastet af Byraadet, og Selskabet søgte derefter at skaffe Adgang fra Jorderne til Mølleengen ved Broen over Aaen. Der opstod da Tvivl om, om Broen ikke til Dels laa paa Kommunens Grund, og Kommunen søgte derfor ved Fogedforbud at hindre Broen, hvilket dog mislykkedes. Da det senere viste sig, at Skelliniere var tvivlsomme, besluttede man først at faa disse fastslaaet. Af gamle Kort fremgik det, at Skelliniere var forrykket, og at de oprindelige Linier kunde godtgøres, men Sagen stod saa paa, om Modparten kunde bevise, at de nuværende Linier havde vundet Hævd. Der var i denne Sag ført en Række Vidner, men Sagen maatte dog endnu siges at være tvivlsom. Paa Grundlag af det oplyste var imidlertid det i det lukkede Møde den 29. September behandlede Forligstilbud fra Konsortiet fremkommet. Han oplæste dernæst Tilbudet og meddelte, at det

nedsatte Udvalg havde behandlet Sagen og afgivet foranstaaende Indstilling, som han ligeledes oplæste.

Mikael Johansen gjorde opmærksom paa, at Hr. Laursen og han ikke havde tiltraadt Indstillingen. Hele Raadet havde sikkert ventet at se Aabysagen igen, men dog næppe i den foreliggende Form. Naar Udvalgets Flertal udtalte, at Byen af Hensyn til Banegaardenes Flytning burde sikre sig de paagældende Arealer, maatte det dog erindres, at det slet ikke var sikkert, at Banegaarden blev flyttet. Godsbanegaarden kom vel nok ned i Mølleengen, men Arbejdet paa den skulde efter Sigende først begynde i 1913. Hvis man derfor af Hensyn til Banegaardsspørgsmaalet vilde købe de paagældende Arealer nu, vilde de 800000 Kr., som Købet vilde andrage, stige stærkt op mod det dobbelte. Men selv om begge Banegaarde kom ud i Mølleengen, hvad Taleren ikke troede, saa ejede Byen i Forvejen Jord nok mod Vest, dels i selve Mølleengen, dels mellem denne og Magdalenemøllen og dels den saakaldte Borgmestertoft. Hovedaarsagen til, at Selskabet i sin Tid købte Arealet, og til at Byen nu skulde købe det, angaves at være Mangel paa Plads til Fabrikskvarterer. Da Selskabet købte, blev der sagt, at der i Løbet af 3 Aar vilde være et Fabrikskvarter derude, men der var ikke en eneste Fabrik endnu. Dette tydede ikke paa, at der hidtil havde været stærk Trang til Plads til Fabrikker. For at afstaa Arealet forlangte Selskabet sine udlagte Penge med 4 % Renter og Renter Renter samt alle Udgifter godtgjort. Men disse Udgifter var meget store, da der baade var blevet bygget en Bro over Aaen og anlagt en meget kostbar Vej. Broen syntes forøvrigt at være meget tarvelig bygget, den var allerede under Reparation. Vejen var ganske vist af umaadelig Værdi for Møller Weis, men det var dog ret urimeligt, at Byen skulde betale for det. Desuden var der i Tilbudet en lille Klausul om, at Byen skulde bringe enkelte Spørgsmaal i Orden med Hr. Weis; men det kunde maaske blive dyrt nok.

Foruden de 600,000, Konsortiet skulde have, skulde der købes en Gaards Areal, for hvilken der forlangtes . 100,000 Kr., desuden nogle Smaaparceller, der vilde koste ca. 20,000 Kr., og endelig skulde Byen bære Omkostningerne. Alt dette gik endda an, hvis Byen havde Brug for et Fabrikskvarter der, men det viste sig altid nu, at Fabrikkerne af Hensyn til Transportomkostningerne vilde ligge ved Havnen. Dette Forhold var ogsaa en væsentlig Del af Grunden til, at man byggede den ny Havn, ved hvilken der da ogsaa var Plads til Fabrikker. Endvidere sagdes det, at Købet var nødvendigt, hvis man ikke vilde risikere at faa Aaen forurennet. Dette kunde være rigtigt nok, hvis Boringerne engang i Tiden ikke vilde give tilstrækkelig Vand, men skulde man sikre sig i den Henseende, maatte man

sikre Aaen langt længere ud. Forøvrigt kunde man ved Hjælp af Loven af 30. Novbr. 1853 om Københavns Vandforsyning og dens Udvidelse af 24. April 1896 fuldstændig sikre sig med Hensyn til de hygiejniske Forhold vedrørende Vandforsyningen. Prisen for Arealerne vilde blive 35 Øre pr. kv Alen, og det maatte kaldes meget dyrt. Dertil kom, at Vejen efter de sagkyndiges Mening ikke godt kunde fortsættes for den morassige Grund. Det vilde derhos koste mange Penge at gøre Arealerne tjenlige til Bebyggelse. Taleren vidste, at adskillige Andele i Selskabet havde været udbudt ret betydeligt under deres Paalydende, og at en ret stor Andel for 1-½ Aar siden var blevet solgt for 25 %. Naar Forholdet var saaledes, kunde det ikke nytte at betale den fulde Pris plus Renter og Omkostninger og saa endda kalde Prisen billig. Han kunde ikke se nogen som helst Mulighed for, at Købet vilde være til Gavn for Byen. Derfor vilde han stemme imod Handelen. Hvis Byraadet nægtede at modtage Tilbudet, vilde det sikkert vække almindelig Glæde i Byen.

Jakob Jensen fandt det naturligt, at Udvalgets Flertal og Mindretal saa forskelligt paa Sagen, da de saa forskelligt paa, hvorledes Kommunikationsmidlerne til og fra Byen burde ordnes. Det drejede sig her i Virkeligheden om Banegaardsforholdene. Det var i denne Sag blevet gjort gældende, at der kunde anlægges Fabrikskvarterer andre Steder, f. Eks. hvor den ny sydlige Kirkegaard skulde lægges, og at dennes Beliggenhed ikke var helt afgjort; men Mindretallet, som fremhævede dette, havde næppe tænkt paa, at denne Jord i saa Tilfælde skulde afvandes, hvilket vilde koste ca. 150,000 Kr. til Kloakker. Desuden laa dette Areal i en saadan Kotehøjde, at det ikke uden meget betydelige Afgravninger, ca. 15 Fod, vilde være muligt at sætte det i Forbindelse med Jernbanespor. Dette var to Faktorer, der talte stærkt imod at anlægge et Fabrikskvarter der. Da Hr. Mikael Johansen havde udtalt sin Forbavselse over, at Aaby sagen kom frem i den foreliggende Skikkelse, skulde han erindre om, at da det datidige Udvalg havde faaet sit Forslag til en Overenskomst med Aabyselskabet forkastet, paalagde Byraadet snart efter omtrent de samme Mænd at søge at forhindre Konsortiet i at faa Adgang til Byen. Dette var en haard Opgave, men Udvalget tog fat. Af gamle Kort viste det sig, at Skellinierne var anderledes end nu, og man forsøgte Fogedforbud nedlagt mod Broens Bygning, men Fogden fandt Grundlaget for vagt, og Forsøget blev til intet. Frichs Efterfølgeres Bygninger laa paa den Grund, hvorom der i December 1904 var blevet ført Forhandlinger. I den mellemliggende Tid havde det ikke været muligt for Konsortiet at udbyde Jorden, fordi der ikke fandtes Vej ind til Hammelbanegaarden. Naar Sagen mellem Kommunen og Konsortiet gik i Orden, kunde Forbindelsen etableres. Han troede ikke, nogen Domstol vilde dømme, at Broen og Vejen

skulde brydes op, da Selskabet havde bygget Broen i god Tro til de nuværende Skellinier. Selskabet vilde derfor sikkert kun, hvis det tabte Sagen, blive dømt til at betale en Erstatning, men Kommunen havde ikke naaet at forhindre det Adgang til Byen, og Selskabet vilde altsaa alligevel være i Stand til at udnytte Arealerne. Da Vidneafhøringerne var ved deres Afslutning, blev der Mulighed for at realisere Tanken om den elektriske Bane, og Udvalgets Flertal fandt, at den eneste Vej at føre denne ind til Byen, saaledes at der kunde siges at være ordnede Forhold, vilde være Vest om Byen og ind til Mølleengen. Overretssagfører Johan Petersen og Taleren kom da til at tale sammen om, at der nu maaske var Lejlighed til at fremskaffe et hæderligt Forlig Naar den elektriske Bane til Mølleengen var en Kendsgerning, vilde Selskabet ad den Vej opnaa gode Kommunikationsmidler paa selve dets egen Grund, selv om den nu anlagte Vej ved Dom skulde blive det fraskaaret. Naar Banegaardene laa i Mølleengen, vilde den forlangte Pris være meget lille. Med Hensyn til Plads til Fabrikskvarter skulde han bemærke, at der ved den gamle Havn ikke var mere Plads end fornødent for Havnen selv, og at Forholdet i Løbet af faa Aar vilde blive det samme ved den ny Havn. Ved denne kunde der næppe regnes med anden Plads til Fabrikker end ved Slippen. Hvis Byens Befolkning ønskede, at Byen skulde udvide sig, maatte der imidlertid skaffes Plads til Fabrikker, og man havde saa kun en lille Plads i Mølleengen tilbage, og den kunde man ikke faa meget ud af uden at anlægge en ret lang Vej til den langs Aabykonsortiets Jord; desuden kom Staten sikkert snart og tog den. Der var saa ikke anden Udvej end at sikre sig Grundene i Aaby. Disse kunde desuden udnyttes til Villabebyggelse navnlig for Statsbanens Funktionærer, som vilde bo bekvemt der, naar Banegaardene kom ned i Mølleengen, hvilket Sagkundskaben holdt fast paa som den eneste rationelle Ordning af Banegaardsspørgsmaalet. Skulde Banegaarden ikke blive flyttet, vilde Byen blive tvunget til selv at anlægge den projekterede Ringbane, som vilde blive umaadelig kostbar. Godsbanegaardens Flytning til Mølleengen var imidlertid sikret, og Person banegaarden kom ogsaa nok derned, men selv om det kun blev Godsbanegaarden, vilde saa mange Funktionærer have Fordel af at bo paa Aabykonsortiets Grund, at Byens Grundejere nok skulde mærke det.

Magnus Nielsen udtrykte sin Forbavselse over, at man ikke havde tilkaldt Ingeniørassistance for at finde den mest formaalstjenlige Linie for den elektriske Banes Indførelse i Byen og for Spor anlægene over Arealerne ved Magdalenemøllen. Afgravningen i 15 Fods Dybde var med Sigte paa Ringbanen; naar man beholdt det gamle Spor, kunde man nok blive ved den hidtidige Kotehøjde. Naar Hr. Jakob Jensen fremhævede, at den

elektriske Bane særlig var til Fordel for Aabykonsortiet, maatte der gøres opmærksom paa, at Byraadet dog havde ment, at den vilde give Byen god Anledning til at sælge Arealer til Fabrikker Vest for Byen. Han tvivlede meget paa, at Aabyarealerne egnede sig til Bebyggelse, særlig Villabebyggelse, da de stod i en Taage og Dis. Banens Folk vilde sikkert ikke bo der, men inde ved Byen, hvor Terrænet var jævne og sundere. Han var ingenlunde overbevist om, at det vilde være heldigt at kaste de mange Penge ud for at erhverve Aabyarealerne, og han vilde i hvert Fald først se de smaa Afgørelser med Møller Weis ordnet. Hr. Weis havde været Byen dyr nok, saa det kunde befrygtes, at han vilde blive dyrere endnu, hvis man ikke inden Handelens Ordning, havde rent Bord med ham.

Laursen fremhævede, at det meget var en Skønssag, om man ansaa Handelen for til Fordel eller til Skade for Byen. Jordhandelen drejede sig om et Beløb af omved 720000 Kr., som Byen forpligtede sig til at afdrage i Løbet af 30 Aar med mindst 1/3 hver 10 Aar. Det vilde i aarlig Udgift for Byen betyde en 40000 Kr., selv om der regnedes med, at Prioriteterne kun forrentedes. Man vilde imidlertid ved at indgaa Handelen udsætte sig for flere Udgifter. Ganske vist havde Consortiet anbragt flere Penge i Planering, Bro- og Vejbygning, end Jorden havde kostet, men hvis Kommunen blev Ejer, skulde den nok komme til at punge ud med ikke saa faa hundrede Tusinde til. Inden der kunde foregaa noget væsentlig Salg, vilde der nemlig nok gaa henimod en halv Snes Aar; der skulde planeres, og Engene, som Aabyfolkene kaldte Dyndskifterne, var ikke gode at fylde. Der skulde altsaa i Virkeligheden ikke stemmes om en Udgift paa 720000 Kr., men omtrent det dobbelte. For disse Penge vilde man saa faa et Areal paa ca. 150 Td. Land, dels lave Enge, der kun havde ringe Udsigt til nogen Sinde at blive bebygget, og dels højtliggende Marker, til hvilke, der kun med stor Vanskelighed kunde føres Jernbanespor. Dertil kom, at Vejforholdene var vanskelige. Kun en ordentlig Vej, fra Broen til Frichs Fabrik, var anlagt, de øvrige var almindelige Markveje, saa der vilde sikkert medgaa ikke saa ganske lidt til Vejanlæg, og saadanne var nødvendige, hvis der skulde laves Fabrikskvarter. Selv om der imidlertid i gunstigste Tilfælde blev Efterspørgsel efter Plads til Fabrikker, saa skulde der dog sælges meget betydelige Arealer, før man fik en saadan Sum ind, at Forrentningen deraf kunde dække Forrentningen af det, Byen gav ud i Anledning af Købet. Endelig havde Taleren en Forestilling om, at Handelen ikke løb fra Byen. Der var blevet tilbudt Consortiet en Andel for 30 %, uden at Consortiet havde villet tage imod Tilbudet. Dette var ret mærkeligt, hvis Consortiet troede paa Banegaardens Flytning til Mølleengen. Nogle Fordele kunde Kommunen nok faa ved Købet f. Eks. i sanitær Henseende, men vejede

man det ene mod det andet, vilde Handelen dog sikkert blive meget tvivlsom for Kommunen, og skulde Konsortiet ikke være tilbøjelig til at sælge senere, saa laa Byen i Forvejen inde med saa store Arealer, at der nok kunde findes Udviklingsmidler for det, der var sundt og godt. Maaske havde Ministeriet nok approberet, at Arealet ved Magdalenemøllen stilledes til Raadighed til en ny Kirkegaard, men ikke at denne kunde anlægges, da hverken Kirkesyn eller Menighedsraad, der begge skulde være med til at forlange Kirkegaardene udvidet og udpege Beliggenheden, havde udtalt sig. Det var næppe helt rigtig, at Sagen her drejede sig om Banegaardsforholdenes Ordning, ligesom man heller ikke skulde tale om den elektriske Bane som en Kendsgerning, da den kunde berede Overraskelser nok endnu. Det vilde være bedre Økonomi at udnytte de Arealer, man havde, end at købe de 150 Tdr. Land til den forlangte Pris. Vilde Byraadet imidlertid købe, maatte det være sikker i sin Sag, for det vilde i saa Tilfælde næppe være i Overensstemmelse med Flertallet af Byens Befolkning. Dette var ganske vist ikke afgørende, men gik man imod Befolkningen, maatte man være sikker i sin Sag. Han troede heller ikke, nogen Domstol vilde forlange Broen og Vejen flyttet, og han vilde være med til at række Haanden ud til Forlig med Konsortiet paa rimelige Vilkaar, saaledes at Byen ikke stod det i Vejen for at faa Arealerne udnyttet til Fabrikskvarter. Skulde Handelen endelig foretages, burde dog i hvert Tilfælde den Fordel, som Frichs Fabrikker havde af Vejen og Broen fradrages Købesummen, tillige med Udgifterne ved de store Udfyldninger ved Weis's Grund.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Kirkegaardens Beliggenhed ved Skanderborg Landevej var vedtaget af Byraadet og approberet af Kultusministeriet.

Laursen udtalte, at det kunde være, at der ingen havde forlangt den Kirkegaard.

Simonsen henviste til, at det altid var lettest kun at se paa Øjeblikket og lade andre sørge for Fremtiden. Et saadant Standpunkt var ogsaa meget behageligt i det foreliggende Tilfælde, men om det var forsvarligt, naar man skulde lede en Kommune, var en anden Sag. Den Opfattelse kun at sørge for Øjeblikket havde været gældende i Fortiden, hvad Nutiden mærkede i rigeligt Maal, saa det vilde være ret betænkeligt vedblivende at følge den Taktik. Det var meget rigtigt, at de tilbudte Jorder var dyre; men de burde været købt for længe siden, saa det gjaldt saa meget mere om at faa fat paa dem, inden de blev endnu langt dyrere. At det var af Interesse for Byen at faa fat paa dem, ansaa Taleren for utvivlsomt. Prisen var altsaa dyr, men Konsortiet var heller ikke saaledes stillet, at det var nødt til at

sælge. Det havde Raad til at forlange, at Byen skulde affholde alle Udgifter og Omkostninger, og netop deri saa Taleren et Bevis for, at Konsortiet ikke var saa langt ude, som man vilde give det Udseende af. Det var sikkert, at Arealerne kunde anvendes til Fabrikskvarter; ganske vist skulde der fyldes en Del paa, men Fyld var der nok af i Bakkerne. Marselisborggrundene var jo heller ikke straks tjenlige til Brug. Prisen var gennemsnitlig 35 Øre pr. kv Alen, men hvis man saa paa, hvad Marselisborgjorden kostede, syntes Forskellen ikke saa overordentlig stor. Da der i sin Tid var Handelsplaner fremme mellem Byen og Marselisborg om de Arealer fra denne, der laa nærmest Byen, blev Prisen sat til 25 Øre pr. kv Alen. Det var for 15-16 Aar siden, saa det kunde ikke siges at være urimeligt, naar der nu forlangtes 35 Øre for Aabyjorderne. Alle var vist enige om, at der var Trang til Fabrikskvarterer. Hr. Laursens Udtalelse om at stryge den sydlige Kirkegaard, saa Frederiksbjergs Beboere vedblivende maatte traske ud til Nordre Kirkegaard, maatte der bestemt protesteres imod. Kravet om den sydlige Kirkegaard var fuldt berettiget. Til Hr. Laursens Spørgsmaal om, om nogen havde forlangt den Kirkegaard, skulde han oplyse, at det havde Halvdelen af Byens Borgere; dem tænkte Hr. Laursen vel ikke paa, men kun paa Bisp og Provst og hele det kirkelige Kleresi. Paa Aabyjorderne var der allerede en god Begyndelse til et Fabrikskvarter; at der ikke var mere, laa vel i, at der for Øjeblikket ikke var nogen stærk Udvikling i Industrien, og i at Grundene ikke før efter Planeringen var salgbare. Hvis den i sin Tid foreslaaede Overenskomst var kommet i Stand, vilde der ogsaa have været mere Bebyggelse end nu. Hr. Laursen havde regnet ud, at den aarlige Udgift ved Købet vilde blive 42000 Kr., forudsat at der ingen Indtægter kom ved Grundsalg, men i Lejeindtægt fik Aabykonsortiet allerede 5000 Kr., og andre Lodder kunde nok indbringe 2000 Kr. Tilbage var der saa 35000 Kr., som Byen i aller ugunstigste Tilfælde kunde komme af med. Dette Beløb, der kun vilde svare til 1/5 Skatteprocent, kunde ikke siges at være uoverkommelig, særlig da der syntes at være sikker Udsigt til, at en stor Del af Arealet, længe før de 30 Aar var gaaet, vilde være gjort frugtbringende. Angaaende Byens Interesser skulde han minde om, at de, der nu var imod Købet, havde været de ivrigste til at rase imod Aaby konsortiet. Det var derfor ret mærkeligt, at de Herrer ikke kunde gaa med nu, da der tilbød sig en Lejlighed for Byen til at blive Herre over Jorderne. Byens Udvikling vilde sikkert ikke standse, men tværtimod tage mere Fart, og gik Købet saa i Orden, kunde man rolig se Udviklingen i Møde.

Jakob Jensen kunde oplyse Hr. Magnus Nielsen om, at det Kort, hvorpaa Kotehøjderne Syd for Byen var angivet, var udarbejdet af Stadsingeniøren. Det morede ham at høre Hr.

Laursen tage sin Tilflugt til Menighedsraadene angaaende Kirkegaarden mod Syd. Han fastholdt sin Udtalelse om, at det var Banegaardsforholdenes Ordning, det drejede sig om og skulde i den Henseende minde om forskellige ret imødekommende Udtalelser fra Hr. Laursen i det forrige desværre ikke referede Møde. Paa Byens Side af Aaen var der lignende Dyndskifter som dem, Hr. Laursen talte om paa Aabysiden, men disse Dyndskifter havde Hr. Mikael Johansen og Taleren dog dristet sig til at forlange 3 Kr. for pr. kv Alen af Statsbanerne. Alt i alt kunde de nu omtalte Arealer om 30 Aar komme til at staa Byen i ca. 70 Øre pr.

kv Alen, men saa man paa Byens Udvikling, maatte man dog snart være klar over, at disse Arealer om 30 Aar vilde være et stort og godt Aktiv. Han var enig med Hr. Laursen i, at Frichs Efterfølgere burde betale deres Andel i Udgiften til Broen og Vejen, hvis de ikke allerede havde gjort det, hvad der var det mest sandsynlige.

Mikael Johansen skulde overfor Hr. Jakob Jensens Bemærkning om, at Grundejerne vilde mærke det, hvis der blev Villakvarter paa Konsortiets Jorder, bemærke, at det netop var af den Grund, han var imod Købet, da Indlemmelsen af Konsortiets Jord i Aarhus næppe skete, før hele Aaby blev indlemmet. Et Villakvarter vilde betyde et Skattely. Forholdene gav ham Ret i, at der ikke var et eneste Fabriksanlæg paa Arealet. Han troede ikke, at Konsortiets Medlemmer, af hvilke flere forøvrigt var flyttet fra Kommunen, ønskede at sælge af Kærlighed til Kommunen, snarere var det, fordi de indsaa, at det vilde være en ganske fortræffelig Handel. Konsortiet var sikkert ikke kørt fast, men det kunde jo ogsaa blive ked af at drage saa mange Penge ned i Dyndet. Om et Par Aar vilde Prisen nok blive billigere. Han vilde meget beklage, om der blev Flertal for Købet.

Møller fandt, at Hovedspørgsmaalet var, om Kommunen havde Raad til Købet, og om dette var nødvendigt. Prisen var ikke det vigtigste. Alle var klar over, at det kneb for mange Fabrikker at holdes i Gang, og naar det var Tilfældet, vilde det være en stor og unødig Belastning af Byens Budget at anbringe de mange Penge for at faa et Fabrikskvarter, der ikke var Brug for. Indtægterne vejede ikke meget, hvorimod der vilde komme mange Udgifter til, uden at der i en nogenlunde nær Fremtid var Udsigt til at sælge synderligt. Om 30 Aar vilde Grundene sikkert staa Byen i langt højere end 70 Øre pr. kv Alen. Man kunde næppe drage nogen Sammenligning mellem Marselisborg og Aaby, idet man havde øjeblikkelig Brug for Marselisborgjorden, da man købte den. Endelig maatte det erindres, at man skadede Salget af Marselisborgjorderne ved at købe Aabyjorderne. Hvis man

ventede med Købet, vilde Prisen sikkert ogsaa blive billigere. Af økonomiske Grunde skulde han derfor fraraade Købet.

J. C. Petersen beklagede, at den ofte omtalte Overenskomst ikke i sin Tid var kommet i Orden. Den nu foreliggende Sag maatte man se paa fra et Forretningsstandpunkt. Ofte kunde en Forretning være fordelagtig, uden at man dog kunde magte den. Dette var maaske Tilfældet med den foreliggende Sag, ved hvilken man vilde paadrage Kommunen en meget stor Gæld. Hr. Simonsens Beregning om, at den aarlige Udgift kun blev 35000 Kr., holdt ikke Stik, da det vel var Meningen at søge Grundene udnyttet, og dertil vilde der kræves baade Vej- og Kloakanlæg. Købesummen kunde saaledes let blive fordoblet. Endelig maatte det ogsaa, før man begyndte, afgøres, om Arealerne skulde udlægges til Fabrikskvarter eller Villabebyggelse. I det første Tilfælde maatte Vejene være meget stærke for at kunne bære Jernbanespor, og det vilde blive umaadelig kostbar. De første 10 Aar, efter at Engdragene var opfyldt, vilde de ikke egne sig til Bebyggelse, hvilket der ogsaa maatte regnes med. Alt i alt vilde der gaa en længere Aarrække, inden man kunde begynde at sælge Grunde, og saa vilde Udgiften være oppe paa mindst 70000 Kr. om Aaret. Det var meget rigtigt, at man skulde søge at aabne Efterkommerne Plads til Udvidelser, men det naaede man ikke i højere Grad ved nu at købe Arealet. Enten man købte eller ej, vilde Kvarteret blive et Skattely. Skønt Taleren vilde stemme imod Købet og anbefale Raadets øvrige Medlemmer at gøre det samme, vilde han dog gerne være med til paa en anden Basis at slutte Overenskomst med Selskabet, saaledes at dette kunde skabe et Fabrikskvarter derude.

Laursen troede, en Sammenligning mellem Købet Marselisborg og Købet Aabykonsortiets Jorder vilde misanbefale det sidste. Han skulde dog ikke komme nærmere ind derpaa, da en Sammenligning mellem saa forskellige Tider og Arealer var ret vanskelig. Skulde Byens Udvikling gaa mod Vest, saa havde Byen jo selv Arealer der; men den historiske Udvikling viste iøvrigt, at Udviklingen stadig gik mod Nord og Syd. Naar Hr. Simonsen beklagede, at Frederiksbjergs Beboere skulde traske ud til den nordre Kirkegaard, maatte det dog erindres, at den paatænkte Kirkegaard ved Magdalenemøllen vilde komme til at ligge betydeligt fjernere for en stor Del af Byen, end den gamle Kirkegaard gjorde nu for Frederiksbjerg. Naar Hr. Jakob Jensen bebrejdede ham, at han ikke i Udvalget havde talt for, at noget af Udgiften til Broens og Vejens Anlæg kom paa Frichs Efterfølgeres Konto, skulde han dog gøre opmærksom paa, at han i Udvalget først medvirkede til at faa Fabriksklausulen fjernet. Han tilraadede vedblivende at stemme imod Købet.

Jakob Jensen kunde oplyse Hr. Laursen om, at Formanden, Overretssagfører Johan Petersen og Taleren i et af deres Møder havde været klar over, at Fabriksklausulen maatte bort. Han havde i den foreliggende Sag stadig talt under den Forudsætning, at Kærnepunktet var Banegaardens Flytning. Hvis denne Flytning ikke blev til noget, blev Byen nødt til at anlægge Ringbanen. Han havde ikke talt om, at Byen, men Konsortiet kunde udlægge Arealerne til Villabebyggelse. Der taltes saa meget om de dyndede Enge, men den største Del af Arealet var jo fast Agerjord, og samme Slags Enge paa den anden Side af Aaen kunde udmærket holde til 4 Etages Bygninger. I Hr. J. C. Petersens Beregning over Udgifterne var Indtægterne vist ikke trukket fra, og der vilde sikkert snart kunne sælges Jord derude. Det, der skulde ordnes med Møller Weis, var kun et Fortov, saa det kunde næppe volde mange Bekymringer. Aaby Kommune kunde vel sætte sig imod en Indlemmelse af Arealerne under Aarhus, men Aarhus kunde vel saa nok manøvre saaledes, at det vilde blive Aaby en dyr Sport. Uoverkommelige Hindringer kunde Aaby ikke berede, Taleren havde allerede udtænkt, hvorledes man kunde bære sig ad.

Samuelson havde været i Tvivl om sin Stilling til Sagen, men var nu klar over, at han vilde stemme for Købet. Arealerne maatte man have, og ventede man, vilde de blive langt dyrere. Han havde den Tro, at begge Banegaarde vilde blive flyttede til Mølleengen, og at der vilde komme Forslag derom i Rigsdagens indeværende Samling.

Simonsen maatte gøre Hr. Laursen opmærksom paa, at den nordre Kirkegaard vedblivende skulde benyttes af den nordlige Bydel, selv efter at Kirkegaarden ved Magdalenemøllen blev anlagt. Hvis denne Kirkegaard snart blev til noget, kunde begge Bydele i mange Aar have en Kirkegaard i nogenlunde Nærhed. Bekostningen ved Handelen kunde man slippe lidt billigere over ved at følge Forslaget om det i Indstillingen omtalte Magelæg. Man vilde derved ganske vist komme til at afgive forholdsvis mere, end man fik, men Besparelsen vilde ogsaa være henimod en 50000 Kr.

Christensen havde før Mødet ikke været klar over, hvorledes hans Stilling til Købet var, men saa nu saaledes paa Sagen, at Byen selvfølgelig maatte købe. At der hidtil ikke var solgt noget af Konsortiets Jord, laa selvfølgelig i, at der ikke kunde sælges, før der var Spor og Vejanlæg.

Naar Banegaardsforholdene kom i Orden, skulde der nok blive solgt Jord. Godsbanegaarden kom i hvert Fald ned i Mølleengen, og Personbanegaarden sandsynligvis ogsaa. Saa vilde Udviklingen gaa den Vej, og derfor vilde det være vigtigt nu

at sikre sig Konsortiets Grunde. Selvfølgelig vilde det være heldigt, om Indlemmelsen var sikker, men vilde Aaby lægge Hindringer i Vejen, saa var man dog Herre over Aaen. Det var meget rigtigt, at Købet vilde belaste Budgettet, men ventede man, til Banegaardssagen var i Orden, kunde Grundene ikke købes for 35 Øre pr.

kv Alen. Skulde der ikke blive solgt noget de første 30 Aar, vilde Grundene komme til at staa nærmere 1 Kr. end i 70 Øre, men hvis Forslaget vedtoges, var man Herre over Bebyggelsen, hvis der ikke blev Fabrikskvarter, og saa kom Arealerne ikke til at ligge hen i nogen uoverskuelig Fremtid.

Magnus Nielsen fremhævede atter, at der, naar den elektriske Bane kom Vest om Byen, vilde være Masser af Plads til Fabrikker. Skulde Byen gaa ind paa Købet, maatte man være klar over, om Aarealet skulde benyttes til Fabrikskvarter eller til Villabebyggelse. I det første Tilfælde maatte man regne med meget større Tal, end man nu gjorde. Spørgsmaalet var, om Aarhus havde Raad til at købe og til de Arbejder, der efter Købet skulde gøres. Det havde været ønskeligt, om Stadsingeniøren havde gjort Beregninger over Udgiften til Planering og lignende, inden Sagen blev forelagt for Byraadet. Som Sagen imidlertid forelaa, skulde han paa fem Medlemmers, Mikael Johansens, Laursens, J. C. Petersens, Møllers og egne Vegne begære- Sagen udsat i Henhold til Forretningsordenen.

Laursen var overbevist om, at Kloakforholdene paa Aabyjorderne nok skulde sluge Summer, der ikke stod tilbage for det, Marselisborgarealerne kostede. Til Hr. Christensen vilde han sige, at hvis Aabykonsortiet havde en lignende Opfattelse af Banegaardsspørgsmaalets Løsning som Hr. Christensen, saa var der diskonteret paa Jorden. Konsortiet bestod af saa gode Forretningsmænd, at de ikke var ukendt med at regne paa den Facon, med mindre man mente, at de af lutter Bypatriotisme havde givet Tilbudet, hvad Taleren nu ikke mente. Han havde intet imod Konsortiet, men han syntes ikke om Forretningen. Socialdemokraterne i Raadet havde nu taget Førerskabet i denne Sag, saa de maatte ogsaa tage Ansvaret.

Formanden maatte gøre de Herrer, der ønskede Sagen udsat, opmærksom paa, at de dermed maaske væltede Sagen, da Tilbudet udløb den 15. September.

Sagen udsattes i Henhold til Forretningsordenens § 6.

(J. Nr. 275-1909)

Sagen angaaende Erhvervelse af de Aabykonsortiet tilhørende Arealer.

Formanden henstillede at, udsætte Sagen, da saa mange Medlemmer var fraværende.

Magnus Nielsen antog nu, at hans Ansvar med Hensyn til Sagens Udsættelse maatte være forbi.

Sagen udgik af Dagsordenen.

Uddrag fra byrådsmødet den 9. november 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Sagen angaaende Erhvervelse af de Aabykonsortiet tilhørende Jorder.

Formanden meddelte, at Udvalget, siden Sagen sidst forelaa til Behandling, havde indhentet Stadsingeniørens Erklæring, hvoraf det fremgik, at der ganske vist fandtes adskillige Arealer paa Kommunens Grund, der egnede sig til Fabrikskvarter, men at de fleste dog vilde være meget bekostelige at nyttiggøre. Endvidere havde Udvalget forespurgt Konsortiet, om det kunde indlade sig paa en Forhandling angaaende Prisen, som Konsortiet dog mente at maatte fastholde. Derimod var Fristen for Købet blevet udsat til den 12. denne Maaned. Yderlig var der i Sagen passeret det, at der sidste Søndag var blevet afholdt et Møde af Grundejere og Skatteydere, fra hvilket Møde der var tilstillet Raadet en Resolution, hvori Byraadet indtrængende anmodedes om at afbøde enhver Forhandling med Aabykonsortiet, idet Forsamlingen maatte anse Købet af de paagældende Arealer for baade økonomisk og teknisk uforvarligt for Kommunen.

Magnus Nielsen havde, da Sagen sidst forelaa, sammen med 4 andre Medlemmer maattet forlange Udsættelse, fordi han ikke, paa Grund af Bortrejse, havde haft Lejlighed til at sætte sig nærmere ind i Sagen og Udvalgets Indstilling. Da han ansaa det for heldigst, at man mest saa paa Købet fra et teknisk Standpunkt, og da han som Formand i Brolægningsudvalget vilde faa meget med de paagældende Arealer at gøre, hvis Købet gik

i Orden, havde det været ham magtpaaliggende at faa Sagens tekniske Side klargjort, inden Sagen paany kom til Behandling i Raadet. Hans Indlæg i Sagen vilde derfor dreje sig om 3 Spørgsmaal: Den tekniske Side, som altsaa forelaa oplyst i Stadsingeniørens Erklæring, om Nødvendigheden af Købet, og om Kommunen havde Raad til dette. Det første Spørgsmaal, den tekniske Side, delte sig atter i fem Spørgsmaal. Det første af disse angik Jordbundsforholdene. Skønt det skulde indrømmes, at Aarstiden ikke var helt gunstig for disses Undersøgelse, havde Stadsingeniøren dog ment at være kommet til et nogenlunde bestemt Resultat, efter hvilket Engdraget viste fast Bund i 10 Fods Dybde, dog omfattede denne Undersøgelse ikke de Aaen ca. 100 Alen nær liggende Arealer. Det andet Spørgsmaal var, om der behøvedes Bolværk langs det opdæmmede Areal. Dertil svarede Stadsingeniøren absolut ja. Fløjene ved Broen havde da heller ikke kunnet staa for den Opfylding, der havde været nødvendig for at faa Broen i Niveau med Vejen. Det tredje Spørgsmaal angik Broens Beskaffenhed, om den kunde taale en Belastning af en Maskine med paahængende belastet Godstog. En saadan Belastningsprøve var ikke nogen Sinde blevet foretaget, vel nærmest paa Grund af de ugunstige Jordbundsforhold, men i denne Henseende maatte det være rigtigst at forlange Garantier. Det fjerde Spørgsmaal angik Aaens Forurening. Med Hensyn hertil bemærkede Stadsingeniøren, at der skulde en overordentlig stor Befolkning til paa Aabyarealerne, inden det vilde komme dertil, at Aaen vilde blive saaledes forurenet, at det kunde blive sundhedsfarligt for Byen. Til den Tid vilde Aaen vel imidlertid være overbygget. Det femte Spørgsmaal drejede sig om Byens Vandforsyning. Derom var der fra Vandværket fremskaffet Erklæring, hvorefter de nuværende Boringer og Reservoir vilde være tilstrækkelig for flere Aar, at der kunde foretages en Mængde ny Boringer, hvis det maatte blive nødvendigt, og at den nuværende Kildevandsledning var af saa store Dimensioner, at den i mangfoldige Aar vilde være tilstrækkelig til Byens Vandforsyning. - For det andet Hovedspørgsmaals Vedkommende om Nødvendigheden af at købe Aabykonsortiets Arealer, maatte der først spørges, om det var nødvendigt at skaffe Plads til Fabrikskvarter. Dertil kunde der ganske vist svares baade ja og nej, men man havde dog ogsaa Lov til at se hen til det. sørgelige Resultat af forskellige Fabriksanlæg her i Byen, saasom Glasværket og Cyklefabrikken. Disse Resultater kunde nok gøre Folk angst for at sætte Fabrikker i Gang; men skulde man ønske Plads til Fabrikker, syntes det dog mest nærliggende først at udnytte Byens vestlige Markjorder, hvortil der nu efter al Sandsynlighed vilde komme Spor. Foruden de af Stadsingeniøren paa pegede Arealer, der egnede sig til Fabriksanlæg, var der desuden en

Mængde egnede Arealer, der ejedes af private. Det var derfor aldeles ikke nødvendigt at gaa til en Nabokommune for at faa Plads, særlig naar de paagældende Arealer vilde paaføre Byen en Udgift paa henvend 2 Millioner Kroner, foruden det de øvrige Arealer, der skulde købes med, vilde koste. - Med Hensyn til det tredje Hovedspørgsmaal, om Byen havde Raad til Købet, talte Stadsingeniørens Beregninger tilstrækkeligt tydeligt: Jordernes Regulering og Afgravning vilde koste 265000 Kr., Afvandingen 214000 Kr., Sporforbindelsen til Arealet 30000 Kr. Vand- og Gasledninger ind til Arealet 41000 Kr., og dertil kora 619000 Kr. til Spor, Gas- og Vandledninger paa selve Arealet. Endelig vilde der til Bolværk medgaa 50000 Kr. Med disse Tal for Øje maatte det nok siges, at der med Hensyn til Byens Udvikling i den nærmeste Fremtid vilde komme Opgaver, som det var mere magtpaaliggende at løse end at købe Aabyarealerne. Taleren saa ingen Skade i, om Konsortiet skulde komme til at konkurrere med Kommunen; vel kunde der maaske etableres et Skattely, men et saadant vilde der altid blive lige udenfor Bygrænsen, hvor langt man end flyttede denne ud. Taleren kunde efter alt det foreliggende ikke se andet, end at Byen burde sige nej til Tilbudet og lade Konsortiet selv arbejde paa Arealernes Udnyttelse. Han vilde ikke være med til at genere Konsortiet mere end højst nødvendigt, men skulde Byen ved Domstolene faa Ret i, at Broen var lagt paa dens Grund, maatte man paa den anden Side ogsaa kræve det, Kommunen havde Krav paa. Der maatte vel saa nedsættes en Kommission til at taksere den Grundværdistigning, der var foranlediget af Broen, og Konsortiet maatte saa give Byen Erstatning i Forhold dertil. Taleren sluttede med bestemt at fraraade Købet.

Jakob Jensen fremhævede ligesom ved sidste Behandling af Sagen, at dennes Brændpunkt egentlig var, om man vilde beholde Banegaardsforholdene som nu eller have dem ordnet paa en mere tidssvarende Maade. Modstandere af Købet argumenterede sidst imod dette ved at paastaa, at et Areal paa 26 Td. Land i Mølleengen og et andet Areal paa 28 Td. Land Nord for Aaen egnede sig til Fabriksanlæg, ja et æret Medlem vilde endog have det Areal, der var bestemt til en ny Kirkegaard, anvendt til Fabrikskvarter. Deraf kunde det ses, at disse Modstandere af Købet billigede Tanken om, at Kommunen havde god Brug for Fabrikskvarterer. Efter Stadsingeniørens Beregninger vilde de omtalte 26 Td. Land i Mølleengen blive saa dyre at gøre i Stand, at hverken Stadsingeniøren eller Udvalget kunde anse det for forsvarligt at fremme Beregningen for dette Areal. De omtalte 28 Td. Land Nord for Aaen vilde efter Beregningen koste ca. 2 Kr. pr. kv-Alen for at kunne gøres frugtbringende, medens dette for de dyreste af Aabykonsortiets Arealer kun vilde koste 87

Øre pr. kv-Alen. Grunden mellem Ringgaden, Trælasthanhandelen og Banen vilde koste 1 Kr. 62 Øre pr. kv-Alen at gøre brugbar, og Arealet ved det ny Epidemihus 1 Kr. 28 Øre pr. kv-Alen. Dette sidste Areal maatte desuden fuldstændig lades ude af Betragtning, da det kom til at ligge umiddelbart opad et Hospital. Nord for Byen paaviste Stadsingeniøren et Par anvendelige Arealer, der kunde gøres frugtbringende for henholdsvis 83 Øre og 20-25 Øre pr. kv-Alen, men begge havde den Fejl, at de laa meget tæt opad et Sygehus, og at der ikke kunde regnes med dem, uden at den elektriske Bane blev til Virkelighed, hvad man paa dette Tidspunkt ikke vidste med nogen Sikkerhed. Byen havde altsaa ikke andet til Fabrikskvarter anvendeligt Areal end det, der blev indvundet ved den nye Havn, og det vilde blive meget dyrt. Der var den Mærkelighed ved Stadsingeniørens Overslag, at Aabykonsortiets Areal var kortlagt med alle Anlæg, saa det kunde ses, at Ingeniøren for dette Areal havde regnet rigtig, hvorimod de andre Arealer ikke var kortlagt paa samme Maade. Havde dette været Tilfældet, vilde Overslagene for disse Arealer sikkert have været betydelig større. Hvis Marselisborgarealet, da det blev købt, var blevet kortlagt som nu Aabykonsortiets Jorder, vilde Befolkningen sikkert have korset sig over Udgiften, hvad vel ogsaa vilde blive Tilfældet nu, hvis der udarbejdedes Overslag for et Areal der, som det i Aaby, altsaa 100 Td. Land, med de Viadukter og den Ringbane, der blev fremtvunget af den Taktik, nogle af Raadets Medlemmer førte. Hvis Kommunen købte Aabyarealet, vilde man selvfølgelig ligesom ved Marselisborgarealerne gaa gradvis frem, saa det vilde vare adskillige Aar, inden det blev nødvendigt at anvende de Kapitaler, der nu taltes om. Hr. Magnus Nielsen gjorde sig skyldig i en Misforstaaelse, idet de Arealer, der skulde købes foruden Aabykonsortiets Jord, var med i Beregningerne, men Stadsingeniøren havde desuagtet kun divideret med 100 for at finde Gennemsnitsudgiften pr. Td. Land, medens der skulde have været divideret med 154. Han saa ikke Grunden til at tage de store Beløb til Kloakanlæg med i de Udgifter, der skulde falde straks, naar Hr. Magnus Nielsen mente, det vilde vare mange Aar, inden Aaen vilde blive forurenset. Taleren troede imidlertid, at Aaen vilde forurennes af Afløbet fra Fabrikkerne, saa en Del af Kloakanlægget maatte tages med. For Byens Vandforsyning spillede Aaens Forurening ganske vist ingen Rolle, da Hovedledningen var lagt saaledes, at Vandet kunde tages oppe ved Konstantinsborg, hvis Boringerne ikke slog til, hvad Taleren ikke troede, de gjorde i det lange Løb; men derfor vilde det alligevel være meget uheldigt af faa Afløb fra kemiske Fabrikker og W. C. i Aaen. Med Hensyn til de private Arealer ved Christiansbjerg skulde det bemærkes, at de nok vilde blive solgt, hvis man fik den elektriske Bane, men de vilde dog have vanskeligt ved at

konkurrere med Aabyjorderne, da de allerede nu var oppe i en Pris af 3-4 Kr. pr. kv-Alen. Dem tjente Byen desuden heller intet ved. Jo mere Byen strakte sig ud, jo mindre blev Faren for et Skattely. Skrivelsen fra det offentlige Møde talte om, at Skatteyderne ikke kunde bære de Udgifter, der vilde fremkomme ved Købet af Aabykonsortiets Arealer, men Taleren troede tvært imod, at Købet vilde lette Skattebyrden. Naar Hr. Magnus Nielsen mente, at der ingen Fabrikker kunde trives, fordi det var gaaet galt med en Del, forekom det Taleren, at en saadan Udtalelse kunde tilføje Byen stor Skade, da den kun kunde skræmme Folk. Udtalelsen var desuden ikke rigtig, da man havde Landets næststørste Fabrik her og den tredjestørste i Norden. Fabrikker kunde meget vel trives her, naar de blev ledet med tilstrækkelig Dygtighed. Paa Indbydelsen til det offentlige Møde fandtes Navne paa Folk fra de fallerede Fabrikker, som var blevet styret paa en ret uheldig Maade; saadanne Folk skulde ikke synes de rette til at tale om Skatteydernes Interesser. Med Hensyn til Prisen for Aabykonsortiets Arealer kunde Taleren tænke sig, at man i et lukket Møde overvejede et eventuelt Bud, da det næppe vilde være rigtigt overfor Konsortiet at vedtage et Underbud for aabne Døre. Maaske kunde Jorderne faas billigere, det var imidlertid ikke forsøgt.

Mikael Johansen hævdede, at Udvalget sidst havde erklæret, at der ikke kunde være Tale om at trykke Prisen, saa et Forsøg maatte vel være gjort. Det vilde være rigtigst at føre Sagen til Ende for aabne Døre. Taleren kunde ikke indrømme, at der var Brug for Plads til Fabrikker, da der ingen Efterspørgsel var, og da den ny Toldlov meget vilde hæmme Fabriksanlæg. Den Efterspørgsel, der maatte komme, kunde man derfor i lang Tid tilfredsstille med Henviisning til de 34 Td. Land ved Havnen. Disse Pladser vilde ganske vist blive dyre, men ogsaa give store Fordele, saasom Beliggenhed lige ved Kaj og Spor. Vilde man ofre noget for at faa Fabrikker til Byen, kunde man jo sælge disse Havnearealer noget billigere. Hr. Jakob Jensen kom meget let over de to Gange 68 Td. Land ved Sygehuset, men alle disse 136 Td. Land kunde da ikke ligge umiddelbart ved Sygehuset og altsaa være til Gene for dette. Hr. Jakob Jensen havde ofte bemærket, at Byens naturlige Udvikling gik mod Syd, og det var rigtigt, men saa var det ganske mærkeligt, at alt nu skulde Vest paa. Byen havde aldeles ikke Raad til at købe Aabykonsortiets Jord og for Resten heller ikke Brug for det. Nord for "Friheden" ejede Byen 918 Td. Land og private 924 Td. Land ubebygget Areal, saa der syntes ikke at være nogen Anledning til at købe 100 Td. Land i Aaby i dyre Domme. Taleren troede ikke, man havde Lov at sige, at de fallerede Fabrikker var blevet ledet daarligt, da de Folk, der havde ledet dem, var

udmærket dygtige Mænd, som havde sat mange Penge til paa Foretagenderne, og det af deres egne. Selv om Aarhus kunde faa Aabykonsortiets Jorder ganske gratis, burde man ikke tage imod dem, hvis deres Udnyttelse vilde koste de Summer, som Stadsingeniørens Overslag lød paa. Angaaende det offentlige Møde og Stemningen i Byen skulde det siges, at Byraadet havde Forpligtelse til at lytte til Skattedyernes Raad. Hvis man vilde sige, at Vælgernes Dom var den højeste Lov, saa købte man ikke, for mindst de 9/10 af Skattedyerne var imod Købet, fordi de mente, Byen ikke havde Raad. Han anbefalede ikke at indlade sig paa Handelen og at faa Sagen færdig i nærværende Møde.

Magnus Nielsen kunde godt tænke sig, at man begyndte at udnytte Byens Areal i Mølleengen, idet Ringbanen kom til at gaa over dets ene Hjørne og man savnede et Areal til Opfyldning af godt Affald. Beliggenheden var maaske ikke den allerbedste, men der kunde vel nok opføres Lagerbygninger eller lignende der. Naar Hr. Jakob Jensen sammenlignede Aabyjorderne og Marselisborg, maatte det erindres, at der var Forskel paa at købe et stort Gods for 1 Million Kr. og 150 Td. Land for 800000 Kr., særlig da Udviklingen gik Syd paa, og Arealerne der laa anderledes bekvemt. Ved Købet af Konsortiets Grund, vilde man komme af med en Mængde Penge, men ingen kunde sige noget om, naar der vilde blive Brug for en Smule af Arealet. Naar Hr. Jakob Jensen ankede over Stadsingeniørens Beregning, var dertil at sige, at det var et meget stort Arbejde for Stadsingeniøren at udføre i kort Tid, og at Aabykonsortiets Tegninger og Planer kunde benyttes for dette Areals Vedkommende. Stadsingeniøren havde næppe favoriseret det ene eller det andet Areal, saa Beregningerne vilde nok holde Stik. Alt medtaget vilde Aabyarealernes Udnyttelse koste 130 Øre pr. kv-Alen og ikke 87 Øre. Regnede man de øvrige Arealer, der skulde købes, med og Kapitalisering af en mulig Indlemmelse, nærmede man sig betænkelig de 3 Millioner. Hvor der som ved Marselisborg var Tale om mange Hundrede Tønder Land, kunde man gaa gradvis frem, men anderledes hvor der kun var 100 Tønder Land. Skulde der vise sig Trang til Fabriksplads, maatte hele Arealet bringes i Orden, naar Banegaardsspørgsmaalet var kommet til en Afslutning. Fabrikkerne søgte iøvrigt nu udenfor Byerne, hvor Jorden var billigere.

Møller havde den Overbevisning, at man ikke trængte til Plads til Fabrikker. Det var meget rigtigt, at man ikke alene skulde tænke paa Dagen i Dag, men man skulde paa den anden Side heller ikke nære altfor sangvinske Forhaabninger, hvad man vilde gøre, hvis man troede, der blev Brug for Aabyarealerne foreløbig. I Modsætning til Udvalget mente han, at disse Arealer kunde købes billigere, skønt han skulde indrømme, at han ikke vidste, hvilken

Maade der var spurgt paa, men Konsortiets Mænd havde dog næppe sagt det sidste Ord. Skulde der imidlertid købes, maatte det blive Konsortiets Sag selv at bære Rentetabet, da Grundene ikke var steget i Værdi, siden Konsortiet overtog dem. Man var sikkert alle klar over, hvad Nutiden vilde dømme om Købet, men det var tillige Talerens Overbevisning, at Borgerne om 25 Aar gerne vilde være af med den af Købet flydende Gæld, selv om de samtidig skulde af med Grundene. Foreløbig vilde disse i hvert Fald ikke blive nogen Indtægtskilde. Da Meningerne imidlertid var saa stærkt delte om Købet, syntes det Taleren bedst, at man af den Grund ikke modtog Tilbudet, da en saadan Sag ikke burde afgøres med en lille Majoritet, men helt enstemmig.

Laursen gjorde gældende, at Stadsingeniørens Beregninger i alle Maader kun vedrørte Konsortiets Arealer. En Sammenligning mellem Købet af disse og af Marselisborg syntes vanskelig mulig, da Marselisborgkøbet blev besluttet med alle Stemmer mod een, og da der var stærk Stemning for det blandt Borgerne. At disse havde Sympati for denne Handel kom vel af, at Marselisborg i lang Tid var følt som en Skranke, en Spændetrøje for Byens Udvikling. En Sammenligning med Hensyn til Prisen var ogsaa meget vanskelig; Marselisborgjorderne kostede nemlig ca. 1000 Kr. pr. Td. Land, hvilket de var værd i Handel som Landbrug, men Aabyjorderne kostede 5000 Kr. pr. Td. Land, og der vilde løbe betydelige Omkostninger paa, inden der kunde sælges Byggegrunde. Spørgsmaalet var da meget en Skønssag. I Modsætning til Hr. Jakob Jensen, der mente, at Arealerne vilde blive en Indtægt for Byen, mente Taleren, de i Løbet af de første 20 Aar vilde repræsentere en betydelig Udgift, og hvad de vilde blive ude i Fremtiden, kunde ingen sige. Han kunde ikke se, at dette Køb smeltede sammen med Banegaardsforholdenes Ordning, da Banegaardens Flytning eller ej næppe kom et Skridt nærmere eller ej, hvis man købte Handelen maatte kaldes en Spekulation, men for at spekulere saa stort, maatte man være velstaaende, hvad Byen ikke var. Selv om Købets Venner mente, de havde Ret, vilde han dog bede dem tænke over, om det alligevel ikke var lidt voveligt at købe, naar der var saa stærk Stemning derimod, som der sikkert var Byen over. Hvis dette Møde kunde resultere i, at man sagde nej til Tilbudet, vilde der gaa en Lettelse gennem Byen.

Christensen havde ikke faaet sine Anskuelser om Købet forrykket ved det, der var sket siden Sagens sidste Behandling. Han troede nemlig, at saavel den elektriske Banegaard som Godsbanegaarden og Personbanegaarden kom til at ligge i Mølleengen. Statsbanernes Værksteder led allerede nu under Pladmangel, saa skulde

Personbanegaarden beholdes paa den nuværende Plads, maatte Værkstedspladsen yderligere beskæres. Kom Banegaardene altsaa ned i Mølleengen, vilde Grundene ved denne stige. Det var meget rigtigt, at Fabrikkerne flyttede udenfor Byen, men det var, fordi man ikke kunde skaffe dem Plads med let Adgang til Banespor paa Byens Grund. Han vilde have ønsket, at Stadsingeniørens Beregninger havde foreligget noget før, saa var de sikkert blevet lidt anderledes end nu, da de var udarbejdet, efter at Partierne om Købet havde dannet sig. Selvfølgelig var det mange Penge at binde i Arealerne, saa Taleren kunde meget godt støtte Tanken om at søge Prisen trykket noget. Maaske vilde det ogsaa være rigtigt, om man, i Stedet for at beslutte et lavere Bud i et lukket Møde, bemyndigede Udvalget til at forhandle om Prisens Nedsættelse. Til de Herrer Møller og Laursen skulde han bemærke, at han antog ikke, noget Medlem stemte uden efter sin Overbevisning.

Jakob Jensen mente, at Hr. Laursen vilde værdsætte Aabyjorderne adskilligt højere, hvis han som Taleren vilde arbejde for at ordne Banegaardsforholdene i Overensstemmelse med, hvad Baneadministrationen ansaa for heldigst. Det var meget rigtigt, som Hr. Møller bemærkede, at Indtægten ikke vilde komme straks, men i denne Forbindelse maatte det ogsaa erindres, at man havde et andet Foretagende, der vilde koste 7 Millioner Kr., som man havde arbejdet paa i 5 Aar og kom til at arbejde paa i 3 Aar endnu uden Indtægt; efter den Tid haabede man saa paa, at Indtægten vilde komme. Hvis det offentlige ikke forstod at forberede Byens Udvikling, gik denne i Staa, og jo større Byen var, des mere forudseende maatte man være. Naar Hr. Mikael Johansen saa stærkt slog fast, at Prisen ikke kunde blive mindre, skulde han bemærke, at efter den Maade, det blev forsøgt at trykke Prisen, vilde Konsortiet have været godt gal, hvis det slog af. Kunde Prisen ikke blive mindre, var det forøvrigt Bevis for, at Konsortiet vidste, hvad Arealet var værd. Han skulde indrømme, at Købet ikke burde føres igennem uden med en jævnt ordentlig Majoritet, men var der nogen Stemning for at erhverve Arealerne, vilde han være villig til at fremsætte Forslag om Købesummen. Han skulde derfor henstille, at man ved skriftlig Afstemning saa, om der var Stemning for Købet under Forudsætning af, at Prisen ansattes, som man senere enedes om i et lukket Møde.

Harald Jensen hævdede, at Købet ikke fra hans Partis Side var gjort til en Partisag, hvorimod det syntes noget at være Tilfældet fra anden Side. Han kunde ikke anerkende det offentlige Mødes Berettigelse til at tvinge Byraadets Medlemmer til at stemme imod deres Overbevisning, saa meget mere som der i Annoncen udtrykkelig havde staaet, at Mødet kun var for dem, der var imod Købet. Han tvivlede ikke om, at man kunde samle lige saa

stort et Møde af Venner af Købet, og hvilket af disse Møder skulde Raadet saa rette sig efter. Det var meget rigtigt, at Marselisborgjorderne i sin Tid var betydeligt billigere, men den Gang var der dog en Højremand, der stemte imod. Var man ikke den Gang kommet til at handle med Minister Ingerslev, vilde Prisen sikkert være blevet ganske anderledes. Paa den anden Side maatte det ogsaa erindres, at en meget stor Del af Marselisborg aldrig blev andet end Skov og Mark, hvorimod der paa Aabyjorderne i en overskuelig Aarrække sandsynligvis vilde rejse sig en hel Bydel. Vilde man vente med at købe disse Jorder, til man havde absolut Trang til dem, vilde man lægge en meget stor Byrde paa Efterkommerne. Alle var enige om, at Godsbanegaarden absolut maatte i Mølleengen, og i den forrige Regerings Forslag om Banegaardsforholdenes Ordning fandtes endvidere en Bemærkning om, at Personbanegaarden om senest en 15 Aar ogsaa maatte flyttes. Om en Snes Aar vilde Aabykonsortiets Arealer altsaa ligge som en Skranke for Byens Udvikling, og hvad det vilde betyde, om man skulde indlemme en Bydel, der var bygget efter Aabys Bygnings- og Sundhedsvedtægt, havde man Erfaring for fra Kunstvejdistriktet. Der blev paa det offentlige Møde talt om Byraadsmedlemmer, der var person lig interesseret i Købet af Aabyjorderne, og det var blevet Taleren sagt, at det var ham, der sigtedes til. I den Anledning skulde han blot bemærke, at den, der kunde finde de Arealer, som han ejede eller havde Part i der, maatte faa dem. Naturligvis burde en Sag som denne ikke føres igennem, hvis der ikke var nogenlunde Enighed. Han kendte imidlertid ikke, hvilken Side der havde Flertal, men kunde efter den Stilling, en Del af Byraadet havde indtaget, se, at der ikke var nogenlunde Enighed. Skønt han altsaa mente det baade nødvendigt, rigtigt og forsvarligt at købe, kunde han derfor godt tænke sig ligesom de Herrer Jakob Jensen og Christensen at stille Forslag, der sigtede til at finde en anden Form for Købet. Alle erkendte dog vist, at der i Aabykonsortiets Arealer laa et Stykke Fremtid, som man gerne skulde forme saaledes, at Efterkommerne ikke skulde bebrejde det nuværende Byraad noget. Derfor skulde man se at arbejde sig sammen, og derfor kunde han tænke sig, at man sendte Sagen tilbage til Udvalget for at faa dette til at søge at fremskaffe Forhold, der bedre kunde skabe nogenlunde Enighed.

Mikael Johansen kunde ikke indse, at dette Forslag kunde føre til noget. Samtlige Blade med Undtagelse af "Demokraten" var imod Købet, saa han tvivlede stærkt om, at Hr. Harald Jensen kunde sammenkalde ret mange Vælgere, der var stemt for Købet. Prisen var mindst 100000 Kr. for høj. Hvis Godsbanegaarden kom ned i Mølleengen, vilde man

gratis faa Borgmesterjorden afgravet, og saa vilde man have udmærket Plads til Fabrikker. Personbanegaarden kom næppe ned i Mølleengen, i hvert Fald maatte Sagkundskaben først overbevise Ministeriet om Nødvendigheden deraf, hvad den hidtil ikke havde været i Stand til. Naar Hr. Jakob Jensen kunde udtale, at han godt forstod, at Konsortiet ikke slog af Prisen efter den Maade, det var spurgt, burde Hr. Jakob Jensen selv have spurgt paa en anden og bedre Maade. Om nogle Aar kunde Arealet sikkert købes langt billigere end nu. Skulde Sagen udsættes, maatte det være en 4-6 Maaneder, saa den ikke behøvede at jages igennem som nu, da man kun havde Frist til den 12. Vilde Konsortiet ikke slaa af paa Prisen, kunde det beholde Arealet, som der i Virkeligheden ingen Stemning var for at købe. Taleren kunde end ikke være med til at give det halve af det, der forlangtes. Sagen burde imidlertid afgøres med det samme.

Laursen skulde ikke forlænge Diskussionen, da Sagens økonomiske Side var saaledes drøftet, at enhver maatte være i Stand til at vælge sit Standpunkt, kun skulde han overfor Hr. Christensen bemærke, at de Herrer, som ønskede Købet, ved at tage Hensyn til andres Mening, selv om de var i Flertal, kun vilde gøre noget godt, idet en saa stor Handel med en saa ubestemt Fremtid ikke burde afgøres med en kneben Majoritet. Til Hr. Harald Jensen maatte han desuden bemærke, at han havde svært ved at forstaa, at Aaby konsortiets Jorder skulde kunne blive en Spændetrøje for Byens Udvikling, eftersom der jo var Grunde imellem Byen og disse Jorder, og da man havde Kontrakt med Statsbanerne om Afgravning af disse Grunde, hvorved de kunde blive brugelige.

Jakob Jensen kunde oplyse, at Borgmesterjorden og de andre vestlige Jorder kun skulde bringes i Kotehøjde med Vejen, at altsaa kun Bakketoppene vilde blive gravet af. Ringgaden, som man snart maatte til at arbejde paa, førte tvers over Aabykonsortiets Jord, som man altsaa skulde have Lov til at ekspropriere en Del af. Dette var et Moment, der maatte erindres. Hr. Mikael Johansen vidste jo meget godt, at det havde været umuligt for Taleren i Mødet med Konsortiets Mænd at sige noget om en Formindskelse af Prisen.

Simonsen skulde paa Grund af den fremskredne Tid ikke komme ind paa de saglige Forhold, som desuden var uddybet grundigt af de Herrer Harald Jensen og Jakob Jensen, men skulde kun bemærke, at efter de forskellige infame Beskyldninger, der fremkom paa det saakaldte offentlige Møde, var der ingen Tvivl om, hvor Kapitalistinteresserne laa. Paa Mødet fik Modstanderne ikke Lov til at blive hørt. Naar man hørte Hr. Mikael Johansen, kom man til at tænke paa, hvad Bankdirektør Nørgaard havde sagt om Hr. Johansen.

Formanden bad Hr. Simonsen holde sig til Sagen.

Simonsen skulde saa indskrænke sig til at anbefale Hr. Harald Jensens Forslag.

Christensen mente sikkert, at Aabyjorderne blev langt dyrere, naar Banegaardene kom ned i Mølleengen.

Magnus Nielsen gjorde gældende, at Hr. Jakob Jensens Udtalelse om, at Ringgaden skulde gaa over Aabykonsortiets Jorder, var misvisende. Selv om Konsortiet nemlig ejede noget Jord paa den østlige Side af Aaen, hvad der var Taleren ubekendt, var dette ikke af Aabys Jorder, men af Aarhus Bys Markjorder.

Jakob Jensen pegede paa, at der i Tilbudet udtrykkelig gjordes opmærksom paa, at de af Weis købte Arealer hørte med.

Det vedtoges at sende Sagen tilbage til Udvalget med Henstilling til dette om at fremskaffe Ændring i Vilkaarene.

Uddrag fra byrådsmødet den 18. november 1909 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Fra Udvalget angaaende Aabysagen forelaa følgende Indstilling:

"I Henhold til, hvad der vedtoges under Behandlingen af Aabysagen i Byraadsmødet den 9. d. M , har Udvalget paany taget Sagen under Overvejelse, men maa meddele, at man ikke i Udvalget har kunnet enes om at tilbyde Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" nogen anden Pris paa Jorderne end den, der indeholdes i Aktieselskabets Tilbud, ligesom man overhovedet ikke har kunnet enes om et Grundlag, paa hvilket der kunde forhandles videre om et Køb af Jorderne. Udvalget er derimod enigt om, at man fra Byraadets Side bør udtale, at man er villig til at forhandle med Aktieselskabet om en Ordning, hvorved Striden om Broen over Aaen kunde bortfalde."

Formanden erindrede om, at Sagen i sidste Møde var blevet vist tilbage til Udvalget med Henstilling til dette om at søge at opnaa Enighed om den Pris, der kunde tilbydes Selskabet. Dette var imidlertid lettere sagt end gjort, da Prisen paa den ene Side skulde være saaledes, at den kunde tilfredsstille de Medlemmer, der var imod Købet, og paa den

anden Side ogsaa Aktieselskabet. Det var da heller ikke lykkedes Udvalget at enes om nogen Pris, der kunde tilbydes. Udvalget gik derfor ud fra, at det ikke blev til noget med Købet, og mente under denne Forudsætning, at man burde se at naa til et Forlig med Selskabet, saaledes at dette tilbød Byen visse Fordele, mod at denne opgav sine formentlige Rettigheder angaaende Broen.

Harald Jensen var forbavset over, at Sagen kom tilbage til Byraadet paa denne Maade, idet der, da Sagen sidst forelaa, ikke var talt om nogen Pris, men kun om at give Udvalget frie Hænder med Hensyn til at forhandle med Selskabet for at søge at skaffe saadanne Forhold, at der kunde opnaas Enighed. Der var blevet talt om en mulig Indlemmelse af Aabyarealerne og om den gamle Overenskomst, men det vedtagne Forslag, der var blevet stillet af Taleren, gik udtrykkelig ud paa at give Udvalget frie Hænder til at manøvrere i alle Retninger. Idet han iøvrigt kunde slutte sig til Indstillingen, skulde han derfor foreslaa, at Udvalget førte Sagen videre.

Formanden havde anset det for formelt rigtigt, at Sagen blev behandlet, inden Fristen udløb, altsaa inden Fredag den 19. ds., og det forekom ham rigtigst nu ved Indstillingen at komme paa det rene med, at Køb kunde der ikke mere være Tale om, men derimod nok om Forsøg paa at opnaa en Overenskomst med Selskabet.

Harald Jensen havde været fuldt paa det rene med, at Fristen udløb den 19., men dermed var det jo ikke givet, at der ikke kunde stilles en ny Frist. Han kunde ikke se andet, end at Udvalget var paa den rigtige Vej, men han var forbavset over, at Sagen kom frem, før der var fremskaffet Forhold, som man mulig kunde samles om.

Formanden fremhævede, at der maatte svares paa Konsortiets Tilbud fra Byraadet og ikke alene fra Udvalget, og at Indstillingen efter hans Mening kunde være Svaret.

Indstillingen tiltraadtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 3. februar 1910 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Skrivelse fra Udvalget angaaende Aabysagen vedrørende Forhandlinger med "A/S Grundarealer ved Aarhus Aa".

Formanden meddelte, at Sagen blev forelagt til Behandling for aabne Døre i Henhold til et Ønske fra flere Medlemmers Side. At dette skete, var paa Grund af Sagens store Interesse for Offentligheden ganske naturligt, men han skulde dog anbefale Medlemmerne en vis Forsigtighed i Diskussionen. Han erindrede dernæst om, at Sagen, da den sidst blev forhandlet i Raadet, blev vist tilbage til Udvalget med Henstilling til dette om at optage Forhandling med Selskabet særlig angaaende Striden om Skellinierne. Denne Forhandling var ogsaa kommet i Stand og havde ført til et nu foreliggende Tilbud fra Selskabet til en mindelig Overenskomst. Hovedpunkterne i Forhandlingerne havde været Spørgsmaalene om Skellinierne og Indlemmelsen af hele Aaby Sogn eller en Del deraf. Under Forhandlingerne var imidlertid et tredje Punkt kommet til, nemlig Forholdet mellem Kommunen og Selskabet for saa vidt angik den Del af Ringgaden, der skulde føres over Selskabets Arealer, og dette havde givet Selskabet Anledning til det foreliggende ret vidtløftige Forslag til en Ordning af Forholdet. Udvalget mente imidlertid, at de Vilkaar, Selskabet opstillede, særlig med Hensyn til Ordning af Forholdene ved Ringgaden, indeholdt saa vidtgaaende Krav fra Selskabets Side, at det ikke kunde anse Forslaget som egnet til Grundlag for en frugtbringende Forligsforhandling, og det skulde derfor indstille, at der blev givet Selskabets Bestyrelse Meddelelse derom.

Niels Jensen ønskede at vide, under hvilken Form Forhandlingerne havde foregaaet, eftersom de havde ført til de overordentlig stramme Betingelser fra Selskabets Side.

Formanden oplyste, at Forhandlingerne havde foregaaet i forskellige Udvalgsmøder delvis i Nærværelse af Medlemmer af Selskabets Bestyrelse. Udvalget kunde ikke gøre ved, at Betingelserne var saa stramme.

Laursen fremhævede, at Forhandlingerne var ført paa ganske almindelig Vis. Det var de ved Sagens sidste Behandling fra flere Sider fremkomne Udtalelser om Villighed til at finde en mindelig Udgang af Sagen, der havde medført Sammenkomsten mellem Aabyudvalget og Konsortiets Bestyrelse. Det Forslag, der nu forelaa fra Selskabet, kunde Udvalgets Flertal imidlertid ikke tiltræde, men foretrak at ekspropriere det fornødne Areal til Ringgadens Anlæg og at faa Skellinierne fastsat paa sædvanlig Maade.

Niels Jensen fandt Betingelserne saa stramme, at de ikke kunde danne Grundlag for nogen Forligsforhandling.

Formanden var fuldt enig med det øvrige Udvalg i, at de opstillede Vilkaar ikke kunde akcepteres, men mente, at dette maaske burde liave været antydnet overfor Selskabet,

inden Sagen kom for i Byraadet.

Indstillingen vedtoges.

_* _____

Uddrag fra byrådsmødet den 10. februar 1910 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Skrivelse fra Overretssagfører Johan Pedersen med Anmodniog om, at der, inden videre foretages i Aabysagen, gives ham Lejlighed til i et Byraadsmøde at forelægge Sagen i sin Helhed for Raadets Medlemmer og samtidig indhente Oplysninger og danne sig et Skøn over Byraadets Stilling til Sagen.

Formanden mente ikke, det kunde gaa an at drøfte Sagen i et offentligt Møde, derimod havde han intet imod at lade Hr. Pedersen klarlægge Sagen i et lukket Møde.

Laursen var enig med Formanden i, at Sagen for Tiden ikke maatte frem for aabne Døre. Han kunde ikke se, at der nu forelaa andet, end at man fik en retslig Afgørelse af, hvor Skellene mellem Kommunen og de andre Ejere skulde gaa.

Formanden var enig med Hr. Laursen, men mente dog, man burde efterkomme Hr. Pedersens Ønske om at komme til Stede i Raadet.

Mikael Johansen havde intet imod, at Hr. Pedersen kom til Stede, skønt det vel nok vilde medføre en vidtløftig Forhandling. I det hele taget fandt han Hr. Pedersens Skrivelse højst mærkelig og ret uforstaaelig for en Lægmand. Sagen var ganske den samme som for 5 Aar siden, saa alle Parter vilde vist være bedst tjent med en hurtig Afgørelse. Hr. Pedersen havde aldrig foretaget sig det ringeste for at fremskynde Sagen, saa hvis han vedblivende skulde føre den, maatte det paalægges ham at fremme den det mest mulige.

Laursen mente, at Sagen var blevet forhalet saa meget, fordi begge Parter havde søgt at tvinge hinanden til at føre Vidner. Aarsagen til Ventetiden maatte altsaa søges i taktiske Grunde. Nu var Vidneførselen imidlertid tilendebragt, saa nu var der kun tilbage, at Retten skulde danne sig Skøn over Skelliniernes Beliggenhed.

Jakob Jensen bekræftede, at Grunden til Sagens Forhaling var den, som Hr. Laursen

havde fremført. Forøvrigt havde det vist været ret heldigt, at Sagen var trukket ud, naar den overhovedet skulde ende som Retssag. Det var vist forskellige Udtalelser i Raadet, hvorved Hr. Pedersen havde følt sig forurettet, der havde foranlediget ham til at fremsende Ønsket om at komme til Stede. Derfor forekom det Taleren rimeligt, at man lod Hr. Pedersen fremstille Sagen og føre den videre. Det havde altid været Talerens Mening, at man havde staaet sig bedst ved en mindelig Overenskomst; en saadan kom imidlertid nu vanskelig i Stand, og saa var der kun Retssag tilbage. For Resten burde Aabyudvalget nu ophæves, saaledes at Sagen kunde foregaa direkte mellem Byraadet og dets juridiske Konsulent.

Mikael Johansen saa ingen Anledning til at ophæve Aabyudvalget. Han erindrede ikke, at Hr. Pedersen skulde være blevet angrebet i Byraadet.

Formanden kunde godt forstaa, at Hr. Pedersen ønskede at motivere sin Stilling for aabne Døre; men Hensynet til Kommunens Interesse maatte dog være det afgørende.

Det vedtoges at svare, at Byraadet er villigt til at modtage Overretssagførerens Meddelelse i et lukket Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. februar 1910 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 275-1909)

Meddelelse fra Overretssagfører Johan Pedersen angaaende Kommunens Stilling overfor Aabykonsortiet.

Formanden udtalte nogle indledende Ord og meddelte, at Overretssagfører Johan Pedersen vilde referere Sagens Stilling for Byraadet.

Overretssagfører Johan Pedersen: Skellinierne mellem Lodsejerne Nord for Aaen og mellem Lodsejerne Syd for Aaen gaar lidt skævt for hinanden, saaledes at det bliver muligt at føre Broen over Aaen i skæv Retning med den sydlige Ende ind imod Byen. Broen er bygget med den absolute Forudsætning, at Skellinierne er rigtige; der var nemlig akkurat saa megen Plads, at Broen lige kunde komme over. En Undersøgelse af Forholdene Nord for Aaen gav dog det Resultat, at Skellinierne her ikke var rigtige. Det var imidlertid ikke meget at bygge en Sag paa; men da det viste sig, at Skellinierne var gale paa den ene Side af Aaen, tænkte man sig, at det ogsaa kunde være Tilfældet paa den anden, og da

Sagen havde saa stor Betydning for Kommunen, besluttede man sig til at underkaste Forholdet en Prøvelse for at se, om Konsortiet havde Ret til at føre Broen over paa dette Sted eller ej, og Undersøgelsen gav det Resultat, at det efter de oprindelige Skellinier ikke havde Ret dertil. Det kom nemlig frem, at Skellet mellem Marselisborg og Møller Weis heller ikke var rigtigt længere. Paa det rigtige Kort viste det sig, at der gik en anden Skellinie inde paa Møller Weis's Jord end den nuværende. Der blev ganske vist protesteret mod, at denne Skellinie skulde være rigtig, hvilket Byen altsaa hævder, at den er. Og er den det, er der ikke det mindste Hul, som Broen kan føres igennem paa, og Opførelsen af denne er altsaa et Overgreb.

Dermed sluttede første Behandling af Aarhus-Aaby Sagen. Det vedtoges, at Borgmesteren og jeg skulde undersøge Sagen nærmere, og naar vi havde faaet tilstrækkelige Oplysninger, skulde vi henvende os til Højsteretssagfører P. G. C. Jensen. I Maj 1906 konfererede vi med ham, og Konferencen havde det Resultat, at han lovede at føre Sagen for de højere Instanser, naar jeg førte den for Underretten. I Efteraaret 1907 fik jeg fra Byraadet efter Indstilling fra Udvalget for Aaby-Sagen Anmodning om en særlig Indstilling til Byraadet. I denne stod, at vi fandt det fuldt forsvarligt, at Byen anlagde Sag, hvorefter jeg i November 1907 fik Anmodning om at paabegynde denne.

Nu var der flere Ting, der skulde foretages, inden Sagen kunde paabegyndes. Det skulde konstateres, hvor stort et Areal det drejede sig om, idet man under en saadan Sag skulde være i Stand til at opgive dette. Det viste sig, at der fra Møllens Areal skulde tages ca. 23480 kv Al., og yderligere skal Byen paa den nordre Side af Aaen have fra Ceres' Lod ca. 3000 kv Al. Broens Tilstedeværelse vil dermed være umuliggjort. Men man skulde tillige vide, om de oprindelige Skellinier kunde fastsættes i Marken. Der var stor Fare for - ja, det var ret sandsynligt - at det ikke vilde være let at fastslaa, hvor Grænsen var vedtaget for 60 Aar siden. Men det viste sig, at det let lod sig gøre, og Grænserne, som vi saaledes havde faaet frem, havde vi Sikkerhed for at være de rigtige, oprindelige Grænser.

Et andet Spørgsmaal, som vi maatte være klar over, var dette: Havde de paagældende Lodsejere besiddet Jorden saa længe, at vi ikke kunde tage den fra dem igen? Jeg kunde have ønsket at begynde med Vidneførsel for at se, om Modparten havde vundet Hævd; men dette var Højsteretssagføreren bestemt imod. da Bevisbyrden laa hos Modpartiet, og deri havde han Ret, hvortil yderligere kom, at jeg ikke vidste, hvem jeg skulde føre som Vidner, og Sagen maatte altsaa fra Byens Side gribes an paa sædvanlig Maade ved

Skelsager, nemlig med "Granskning og Optagelse af Situationskort", og i dette øjemed var det Meningen at antage en københavnsk Landinspektør, da Aaby-Sagen ogsaa havde vist sig i Stand til at sætte Byens Landinspektører op imod hinanden.

Selve Sagen blev dog grebet an paa den Maade, at Kontraparten nu gav sig til at føre Vidner. Denne Vidneførsel, som vi maatte afvente, begyndte i Sommeren 1908. Jeg vilde have haft Vidnerne ført ude i Marken (Mølle-Engen), medens Weis' Sagfører holdt paa, at de skulde møde paa Tinghuset. Han fik Medhold, fordi Dommeren mente, at naar der skulde føres Vidner, maatte den, der skulde føre dem, ogsaa tage Bestemmelse om, hvorledes og hvor de skulde møde. De mødte Vidner var udmærkede Vidner for Hr. Weis, de sagde Ja til alting. Men naar de gjorde det, blev det Sagførerens Opgave at kontrapørge dem. Jeg skal nævne et Eksempel. Paa Spørgsmaalet om, hvoraf de kunde vide, at Skellet laa, hvor det altid havde ligget, svarede de blandt andet, at paa Aaens anden Side laa der en lille Mølle, og Forholdet mellem denne og Skellet havde altid været det samme som nu. Jeg spurgte saa et Vidne, om det vidste, at denne Mølle var blevet flyttet ca. 20 Alen længere ind mod Byen. Nej, det vidste det ikke noget om. Men naar de Punkter, Vidnet har rettet sig efter, er flyttet, vil De kunne forstaa, at der er ikke meget til Fordel for Modparten ved deres Forklaring. Hvor stor Værdi Modparten har tillagt denne Vidneførsel, kan maaske bedst ses deraf, at efter at jeg havde gjort Borgmesteren bekendt dermed, men før jeg fik konfereret med Højesteretssagføreren, begyndte Forligsforhandlingerne. Disse endte, som man ved, med, at Konsortiet tilbød Salg af sine Grunde uden Avance.

Alle de Værdier, som Konsortiet har anbragt derude, andrager saa store Beløb, at Byens Angreb skal være ganske anderledes underbygget end ellers. Mange af de nødvendige Oplysninger har kun kunnet skaffes lidt efter lidt, og jeg har været noget anderledes stillet under denne Sag, end det ellers er Tilfældet. Her sagde Byraadets til mig: Før denne Sag, men Oplysninger maa De selv skaffe.

Fra Borgmesteren, der Punkt for Punkt har fulgt denne Sag, har jeg faaet en enkelt særdeles værdifuld Oplysning; men fra Byraadets Side har jeg ingen som helst Hjælp faaet. Naar Aaby-Konsortiet ved sin Adfærd forhæler denne Sag, er der intet at gøre derved; jeg kan ikke ændre det. Siden 1908 har jeg selv været færdig til Proces. Juridisk set er det en vanskelig Sag at have med at gøre. Det er ofte, at en Sag som denne, hvor der fra den ene Side er dynget saa store Værdier op som her, ikke kan vindes, med mindre man har andet

og mere at bygge paa end den rent juridiske Ret. Har Byraadet f. Eks. ikke andet at lægge i Vægtskaalen end disse ca. 26000 Kv. Al., saa faar de maaske Erstatning for disse og ikke mere. Men Byen har vel saa store Interesser der ude, at disse vil veje mægtigt til?

Naar jeg har paataget mig at føre denne Sag, er det selvfølgelig min Mening, at jeg saa vidt muligt vil vinde den. Men jeg kunde ønske at høre, hvorledes Byraadet nu stiller sig til Sagen. Jeg har det Indtryk, at Byraadets Stilling nu ikke er den samme som før.

Laursen fandt, at der var et Punkt, som havde Interesse nemlig det, at det havde Betydning for Processens Gang, at Konsortiet havde ophobet Dynger af Værdier ude paa de omstridte Arealer, og at hvis Byen ikke havde anden Grund til Proces end Erstatning for disse Kvadratalen, saa vilde det være et Punkt, som vilde veje meget til Fordel for Konsortiet. Han forstod at Sagføreren gerne vilde vide, om Byraadet endnu saa saaledes paa Sagen, at det foruden at have økonomisk Interesse der ogsaa havde andre, og det mente Taleren, det havde. Byen vilde forhindre Konsortiet i at udnytte disse Arealer til Skade for den og dens Trivsel.

Jakob Jensen omtalte forskellige Fordringer, der tidligere var stillet til Konsortiet, og nævnede, at det skulde betale en vis Afgift til Aarhus Brandvæsen, at det skulde have Vand og Gas fra Kommunen mod en stærkt forhøjet Pris, og at det skulde have Afløb til Kommunens Ledninger mod den sædvanlige Afgift. Den nuværende frie Benyttelse af Arealerne var til stor Konkurrence for Byen, saa dens Arealer kun kunde sælges til betydelig lavere Pris.

Simonsen forstod, at Overretssagføreren havde haft Vanskeligheder i denne Sag, og efter Udtalelser, der var fremkommet, kunde han let faa den Opfattelse, at det kun drejede sig om disse Alen. Efter Forhandlingerne fremkom der i Bladene Artikler, som yderligere maatte bidrage til at fremme en saadan Opfattelse, og som gik ud paa, at nu maatte man give Konsortiet Lov til at udnytte Arealerne paa bedste Maade. Disse Udtalelser stod i alle Byens Blade med Undtagelse af Demokraten. Han saa paa det saaledes, at det vilde blive en Ulykke for Byen, hvis disse Arealer blev udnyttede af Private, at det blev en Livsbetingelse for Byen, at Private ikke kom til at skalte og valte der ude, og det var den Opfattelse, der bevirkede, at han stillede sig saaledes, som Tilfældet var. Efter at han havde hørt Overretssagføreren udvikle, hvorledes Sagen stod, havde han ligesom faaet et lysere Syn paa den. Byraadet burde bemyndige rette Vedkommende til at sørge for at faa denne Proces gennemført; thi det kunde ikke bestrides, at der fra Byens Side var store

Værdier paa Spil. Han anbefalede, at man gik til Proces i Haab om, at det derved vilde lykkes at opnaa, hvad man ikke opnaaede gennem Forhandlinger.

Overretssagfører Johan Pedersen udtalte sin store Interesse for og Tro paa denne Sag, men kunde ikke garantere, at den vilde blive vundet af Byen. Det, han ønskede at vide, var, som af d'Hrr. fremhævet, om Meningen i Byraadet som tidligere var, at Sagen var af overordentlig stor Betydning.

Formanden delte Overretssagførerens Mening og Opfattelse. Han havde en Redegørelse for, hvorledes Sagen var forløbet indtil Efteraaret 1907 liggende, men skulde ikke komme ind paa alle disse Enkeltheder. Overretssagføreren havde rettet 2 Spørgsmaal til Byraadet. Taleren mente, at Sagen i alt væsentligt stod nu som tidligere, og til det andet Spørgsmaal, som Overretssagføreren antydede, kunde han kun svare, at der ikke under Forligsforhandlingerne var passeret noget, der kunde "projudicere Byens Stilling.

Jakob Jensen gjorde gældende, at den første Overenskomst var saaledes, at man intet kunde udrette uden at tale med Aarhus Byraad. Men Private skulde jo have Lov at virke, og Byraadet maatte ikke kaste sig over saadan en Bid. Hvor man tvinges til at føre Proces med Byens Borgere, maa man sige ren Besked.

Magnus Nielsens Mening var kun ogsaa at lade det private Initiativ forsøge sig. Iøvrigt havde han samme Opfattelse som flere af Talerne.

Formanden formente ikke, der var Grund til at slutte denne Sag med nogen Vedtagelse. Sagen toges til Efterretning.

